

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valentini Mangioni Per Vsini E Societate Iesv, In
Signatura Sacra Pœnitentiariæ S.D.N. Papæ Consultoris
Theologi De Religiosa Pauptate non excludente rerum
Dominium nec Ius testandi Opvscvlvm ...**

Mangionius, Valentinus

Coloniæ, 1639

V. Arg. Ex Refutatione omnium Obiectionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63077)

bantur omni Iure, & Dominio. At si per *Proprietatem* intelligamus, ut intelligere debemus, vsum rerum temporalium, & dispositionem de illis, & detentionem sine scientia, & consensu Superiorum; ista omnia sunt possibilis Religioso, & ideo merito prohibentur. Ex quibus omnibus colligo, non esse satis ad inducendum vitium *Proprietatis*, uti aliqua re propria, cuius Religiosus habeat Dominium, sed esse necessarium, ut quis illa utatur tanquam sua, & ut propria sub hac reduplicatione, quomodo à Fundatoribus Religionum, & nominatim ut vidimus à S. P. N. IGNATIO prohibetur.

ULTIMUM ARGUMENTUM

Ex refutatione omnium obiectionum quæ pro Caio afferuntur.

A Nimaduerti omnia Argumenta, quibus Aduersarij sibi persuadent demonstrari, Titium per vota amisisse bonorum suorum Dominium: ac proinde confirmasse Testamentum ad fauorem Caij, illudque reddidisse irreuocabile, nec nouum condere potuisse, peti tribus ex locis: Ex Iure communi omnibus Religiosis, ex Iure speciali Societatis, ex priuatis quibusdam factis, & dictis eiusdem Titij. Proponam igitur has obiectiones eodem ordine, & solvam.

I. Vota substantialia, quibus aliquis fit verè, ac propriè religiosus, priuant Volentem *Dominio particulari* bonorum suorum, ut docet *Platus l. 2. cap. 3. de bon. stat. Relig.* & *S. Hieronymus Epist. ad Heliodo-*

*lioderum, vbi, Christi seruus, inquit, nihil præter Christi-
stum habet, & si habet, perfectus non est.* atqui Titius
per vota emissa, licet simplicia, tamen substantialia,
factus est verè ac propriè religiosus, vt definit
GREGORIUS XIII. in sæpè allegata Constitu-
tione *Ascendente Domino.* Ergo Titius amisit bo-
norum suorum Dominium. & confirmatur: quia,
vt docet *Panormitanus, in rub. de Testam. num. 6. &
Nauar. tract. de re dit. Ecclesiast. quest. 1. §. 59.* vota sub-
stantialia reddunt Religiosos inhabiles ad te-
standum, & Testamentum antea factum confir-
mant.

Resp. Maiorem esse falsam, vt patet ex dictis: 43
quia Religiosi primorum seculorum erant verè,
& propriè Religiosi: & nihilominus erant capa-
ces Dominij, & testandi. Deinde substantia, &
essentia voti Religiosæ Castitatis stat cum matri-
monio, nec est de illius essentiâ, non esse coniu-
gatum, vt rectè docet *Less. lib. 2. de Iustit. cap. 41. du-
bit. 8. num. 72.* & nos supra docuimus; quia si duo
Coniugati post Matrimonium consummatum
communi consensu profiteantur in Religione
approbata; matrimonium non dissoluitur: &
consequenter retinent Ius, & Dominium mu-
tuum in Corpora, &c. Sed quærere possunt Ad-
uersarij, in quo igitur consistit essentia voti Re-
ligiosæ Paupertatis?

Resp. ex eodem *Lessio,* vt quis non possit vti vlla
re, neque vllam possidere, aut de illa disponere
absque Superioris arbitrio: sicut ad essentiam
voti Castitatis pertinet efficere, vt Vouens sine

Sacrilegio non possit vti, vel frui actu vlllo etiam alioqui licito, qualis est in Coniugio, qui sit contra hanc virtutem. *Platus* ergo loquitur de statu Religioso, in quo emittuntur vota solemnia, & de perfectione accidentali; *S. Hieronymus* vero intelligendus est, vt velit, Christi seruum nihil habere tanquam proprium, neque vlla re debere vti tanquam propriâ, sed omnibus dependenter à Superiore: in quo diximus consistere essentiam Paupertatis Religiosæ: vel vt loquatur de perfectione accidentali, si vult perfectum Religiosum carere Dominio. Ad confirmationem Resp. *Panormit. & Nauarr.* loqui de Religiosis iuxta Ius commune, hoc est, de Professis, qui sunt incapaces Dominij, ac proinde testandi.

II. Vnitas status Religiosi consistit in identitate, & inuariabili substantia votorum solemnium eiusdem: at omnes Religiosi per vota destituuntur Dominio, & illius capacitate: & consequenter iure testandi. Ergo Titius, cum sit verè ac propriè Religiosus, carebit his omnibus.

44 Resp. I Putare me, Aduersarijs excidisse illam vocem *solemnium*, quia Religio Societatis conuenit essentialiter, cum omnibus Religionibus & etiam quo ad omnia sua membra, hoc est, non solum Professos, sed etiam Coadiutores formatos, & Scholares est verè & propriè Religio, ex Declaratione GREGORII XIII. & ex ipsorum Aduersariorum confessione, imo Religio mendicans, vt declarauit PIVS V. in citata supra Constitutione,

gatione, Dum indefesse. & tamen vota Coadiutorum formatorum, & Scholasticorum sunt vota simplicia, & non solemnia. Ergo falsum est, unitatem Religionum consistere in identitate, & inuariabili substantia votorum *solemnium*. oportuisset non addere τὸ *solemnium*.

Resp. 2. Maiorem propositionem esse veram, 45 si intelligatur de unitate & identitate substantiali, quam diximus consistere, in eo, quod votum Paupertatis essentialiter inducat obligationem non utendi vlla re tanquam propria: nec disponendi vlla de re absque arbitrio Superiorum. quocirca accidentale est voto Paupertatis, ut priuet Dominio bonorum.

Resp. 3. Falsam esse simpliciter illam maio. 46 rem intellectam etiam de Religionibus, in quibus fiunt vota solemnia. quia alix voto Paupertatis tenentur nihil habere, neque in particulari, neque in communi: alix possident bona in communi, ut Monasticæ, & aliquæ etiam Mendicantes: & in specie RELIGIO S. DOMINICI primis temporibus nihil possidebat in communi: nunc possidet, quis autem dicet non esse eandem Religionem substantialiter? Inter eas, quæ nihil possident in communi, est etiã magna varietas, nam *Minores de Observantia*, & *Capuccini* non possunt institui hæredes, & profitentur, se nullius rei habere Dominium, nō solum Ecclesiarum, & Monasteriorum; sed ne vestium quidem, aut ciborum, quibus utuntur ex *Clem. Exiui. de verb. signif.*

SOCIETAS IESU Professa est capax hæreditatum

tarum ex Constitutione IULII III. *quæ incipit, Expositum debitum, &c. Data. 1550. 12. Kal. Augusti.* ad effectum tamen bona stabilia vendendi, & præterea habet Dominium Ecclesiarum, & domorum, & mobilium, quæ possidet. Ecclesia Minorum de Observantia, est capax legati annui ad cultum diuinum: Societatis Professæ nec Ecclesia, nec Sacristia est capax: *vide Sanchez in Decalog. lib. 7. cap. 27.*

III. Priuatio vsus bonorum propriorum cum radicali Dominio eorundem stat cum statu diuitiarum, qui directè contrariatur Paupertati. Ergo non potest verus Religiosus, qualis est Titius, dici pauper, si retineat Dominium particulare suorum bonorum, quantumuis sit priuatus libero eorundem vsu. Antecedens est clarum in filijs familias, & paruulis existentibus sub cura Tutoris, qui sunt verè diuites, & tamen carent vsu libero suorum bonorum.

47 Resp. Distinguendo. Priuatio vsus bonorum solum ad tempus cum radicali Dominio stat cū statu diuitiarum, concedo, talis est filiorum familias, & paruulorum. Priuatio vsus bonorum perpetua ex parte illorum, qui habent radicale Dominium eorundem, stat cum statu diuitiarum, nego. talis est priuatio vsus Titij, qui ex parte sua nunquam poterit liberè vti rebus suis. Adde quod idem Titius tenetur ad nutum Superiorum exuere se omni momento, etiam Dominio radicali suorum bonorum, quare non est, nec dici potest diues. Et ratio à priori est, quia diui-

diuitiæ, non tam expetendæ sunt propter Domini-
 um, quam propter vsum: & ideo qui habet illa-
 rum vsum omninò dependentem à voluntate al-
 terius, & Dominium tam mobile, vt se illo tene-
 atur abdicare alterius arbitrio, valdè pauper di-
 cendus est. Sicut si aliquis Princeps esset extur-
 batus omnibus suis bonis, quorum habebat Do-
 minium vtile, & illi relicta essent solum aliqua
 bona concessa alteri in Emphyteusin perpetu-
 am; is profectò, omnium iudicio, esset valdè pau-
 per: non obstante, quòd habeat Dominium tan-
 tum directum multorum bonorum.

IV. Vfus bonorum temporalium non op-
 ponitur paupertati Religiosæ; vt patet in Episco-
 pis assumptis à Statu Religioso, qui habent vsum,
 & administrationem bonorum temporalium;
 & tamen sunt verè pauperes: quia scilicet carent
 omni iure, ac Dominio. Ergo Titius, licet careat
 vfu, & administratione bonorum suorum; non
 erit pauper: cum retineat illorum Dominium,
 quia priuatio vsus, vel positio non facit ad Pau-
 pertatem.

Resp. Vfus bonorum temporalium indepen- 48
 dens à voluntate alterius non opponitur pau-
 pertati, nego. Vfus perpetuo dependens ab alie-
 no arbitrio, non opponitur, concedo. Episcopus
 ergo non tam dici potest pauper, quia caret Do-
 minio, quam quia habet vsum, & administratio-
 nem dependentem à Papa. Titius igitur, licet non
 possit dici pauper ratione Dominij, quod reti-
 net; tamen quia habet vsum perpetuo depen-

dentem in omnibus à Superioribus, est verè, & propriè pauper; cùm docuerimus in hoc consistere essentiam voti Paupertatis, vt quis nulla re vtatur tanquam propria.

49 Vnde retorqueo argumentum. Carentia Dominiij stat cum vitio Proprietatis, vt patet in Professis vtentibus tanquam proprijs rebus Monasterij. Ergo carentia vel positio Dominiij non facit ad vitium Proprietatis. Ergo Titius licet retineat radicale Dominium, non debet dici Proprietarius, & potest esse, & est verè pauper.

V. Si Titius post vota emissa retinet *Dominium particulare* suorum bonorum, cùm eorundem usu sit perpetuo priuatus; hoc Dominium erit inutile, & imaginarium, & potius appellandum non Dominium: cum vsus iam abdicatus nunquam possit cum Dominio cōsolidari, quod in Iure absurdum est.

50 Resp. Titium non esse simpliciter priuatum usu suorum bonorum, sed solum usu independenti à voluntate Superiorum; quare annuentibus Superioribus potest vti rebus suis, & de illis disponere tanquam verus Dominus. Adde, quod potest dari casus, in quo iste vsus cum Dominio consolidetur; si nempe Titius (quod Deus auert) à Societate dimittatur.

VI. Titius per vota confirmauit Testamentum in seculo factum, quo ad usum bonorum suorum, illo enim priuatus est perpetuo. Ergo quo ad usum mortuus est ciuilitè, & decessit quo ad illum testatus. ex altera parte retinet Dominium,

minim,

minium, & quo ad Dominium non est mortuus
 ciuilitate. Ergo ratione Domini decessit intesta-
 tus, decedere autem ex parte testatum, & ex par-
 te intestatum, abhorret ab omnibus iuribus.

Resp. Titium per vota non esse mortuum ci- 51
 uiliter quo ad usum bonorum suorum simpliciter:
 sed solum quo ad usum independentem à volun-
 tate suorum Superiorum, itaque retinet Domi-
 nium, & usum, & quicquid est iuris bonorum suo-
 rum, sed impeditum, ne exeat in actum secundum.

VII. Qui in Religione approbata substan-
 tialia vota emisit, est ciuilitate mortuus, & con-
 sequenter perdit Dominium bonorum suorum:
 & hæres institutus post hanc ciuilem mortem a-
 dit hæreditatem ingressi, ut Iura omnia clamant.
 Ergo cum Titius emisit vota substantialia Re-
 ligionis; ciuilitate mortuus est, & perdidit Do-
 minium suorum bonorum: & Caius iure adiit
 ipsius hæreditatem, nec est amplius locus reuo-
 cationi testamenti.

Resp. Religiosos per vota mori mundo debe- 52
 re quoad affectum, & ut dicit S. PAULVS, *uti hoc*
mundo tanquam non vterentur, & possidere bona tem-
poralia tanquam non possidentes: & mori etiam quo-
 ad aliquos effectus, non tamen esse necessarium,
 ut moriantur quoad omnes, & si mortuum esse ci-
 uiliter significat perdidisse bonorum suorum Do-
 minium; iam diximus hoc non esse effectum
 cuiuscunque voti Paupertatis, sed solum alicu-
 ius. Accedit quod Titius licet retineat bono-
 rum suorum Dominium, cum illo se abdicare te-

nea-

neatur ad nutum Superioris, neque de illis vlllo pacto disponere possit sine eorundem consensu; est quodammodo in mortis articulo, & quoad vsum instar mortui. Atque hæ obiectiones desumptæ sunt ab Aduersarijs ex Iure communi. Sequuntur depromptæ ex Iure speciali *Societatis*.

VIII. Scholaribus post vota omnibus eadem est viuendi ratio, & obediendi. *debent enim omnes in omnibus obedire, & in communi viuere, ex Bull. Gregor.* Ergo Titius post vota non habet *Dominium in particulari, sed in communi* solum.

53 Resp. *Viuerè in communi* opponi ei, quod est viuere in particulari, & habere aliquam singularitatem, in victu, vestitu, &c. quare argumentum non videtur ad rem, vt probet, Titium carere *Dominio particulari*. retinet enim illud, vt iam fusè probauimus, sed impeditum: & quamuis totum Collegium viueret ex bonis Titij; ipse tamen Titius tanquam vnus de ceteris viueret de illis, non tanquam proprijs, sed prout applicata essent communibus vsibus Collegij.

IX. Scholares Societatis ex Motu proprio GREGORII XIII. *Ascendente Domino*, quantum ad bonorum vsum, religiosam Paupertatem seruant, nec vlla re tanquam propria, & sine facultate Superioris, vt possunt: at si Titius retinet bonorum suorum *Dominium*, & proprietatem; quis vetat illum vti suis rebus tanquam proprijs?

54 Resp. Esse manifestam fallaciam, argumentari à sensu specificatiuo ad reduplicatiuum, vt isti faciunt, dum dicunt, *Titius habet Dominium bonorum*

runus

rum suorum, & proprietatem. Ergo potest illis uti tanquam proprijs. negatur, quia uti tanquam proprijs, est uti independenter à Superioribus, & est contra Paupertatem, ut sæpè dixi. uti autem rebus proprijs, ac si essent alienæ, hoc est, dependenter ab alio, non est contra Paupertatem, sicut contra: uti rebus alienis, vel communibus non excusat à vitio Proprietatis, si quis illis utatur tanquam proprijs.

X. In Societate votum simplex Castitatis reddit inhabilem ad matrimonium, & habet effectum voti solemnitis. Ergo votum simplex paupertatis reddit incapacem ad Dominium.

Resp. Negando consequentiam. Quia, quod 55
votum simplex Castitatis reddat inhabilem ad matrimonium, est ex sola institutione Ecclesiæ à tempore GREGORII XIII. in Bulla Ascendente Domino, &c. Ecclesiæ autem non placuit adiungere voto simplici paupertatis Scholarium, incapacitatem Domini ob iustas causas supra memoratas.

Sed contra urgent: Quia in Religione propriè dicta non debet unum votum esse laxius alio. Ergo si votum Castitatis Scholarium inhabilitat ad matrimonium; votum Paupertatis inhabilitabit ad Dominium.

Resp. Me non satis videre, quomodo possit 56
fieri comparatio inter diuersa. perinde faciunt Aduersarij, ac si dicerent: Dialecticus non debet esse doctior Mathematico. quod si isti significare velint quo ad substantialia, ista duo vota debere

bere

bere esse æqualia; potest concedi. quia votum Castitatis facit illicitas quascunque carnis voluptates, etiam alioqui licitas. & votum Paupertatis facit licitum quemcunque usum independentem ab alio: quoad accidentalibus autem non est necesse, ut sint æqualia.

XI. Vota publica Coadiutorum formatorum priuant Vouentes omni Dominio, tam in particulari, quam in communi, & tamen ipsa sunt etiam vota simplicia in Societate. Ergo votum Paupertatis simplex Titij priuabit saltem Dominio in particulari.

57 Resp. Transeat antecedens: nego consequentiam. quia quod vota publica Coadiutorum priuant Dominio in particulari; est ex constitutione Ecclesiæ, ex qua hoc non habet votum Paupertatis Scholarium, imò habet positiuè contrarium, cum illis concedat, retinere posse Dominium bonorum suorum, ut supra vidimus.

XII. Votum solemnne Paupertatis in alijs Religionibus reddit incapaces Dominij particularis Professos. sed Titius emisit votum Paupertatis solemnne ex parte sua, licet non ex parte Religionis; quia potest dimitti, & liberari à voto: Ergo non est capax Dominij.

58 Resp. Mirari me acumen Dialecticum argumentum à simpliciter ad secundum quid. *votum Paupertatis simpliciter, & absolutè solemnne, reddit incapax Dominij. Ergo etiam votum Paupertatis solemnne secundum quid. Quod vota solemnna simpliciter inducant incapacitatem Dominij; est ex institutione*

ione Ecclesiæ, cui non placuit annectere hanc vim voto simplici Scholarium Societatis, ut dixi.

XIII. Titius tanquam verus Religiosus Societatis, in qua viget in summo virtus Obedientiæ, post vota substantialia amisit liberam, & independentem voluntatem, quæ ad factionem Testamenti requiritur, quod dicitur esse actus pendens à voluntate vnus. Ergo Titius post vota non potest nouum condere Testamentum.

Resp. 1. Titium per votum Obedientiæ non amisisse physicè liberum arbitrium, & voluntatem: sed solum moraliter in hoc sensu, quod multas actiones externas non potest licitè exercere independenter à Superiore, nec potest se efficaciter obligare ciuilitè, imò nec per votum, & similia, cum possit Superior retractare, & irritare, ut benè explicat *Suarez. tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 10.* atque adeò habito consensu Superioris liberè Titius, & licitè exercet suas actiones, & si condit Testamentum, ille solus est qui condit, & non Superior.

Resp. 2. Dato, & non concessio, quod Titius per votum Obedientiæ non possit Testari: at per Aduersarios quantum est ex vi voti obedientiæ, posset alias dispositiones facere de suis bonis: Ergo nō infertur hinc quod careat Dominio particulari, sed potius quod illud retineat. Restant Obiectiones petitiæ ex facto, & dictis Titij.

XIV. Ergo eò tendit, ut ostendat, cum Titius

Titius

tius ante ingressum in Societatem condiderit Testamentum ad fauorem Caij: hoc Testamentum non inualidari à Constitutionibus Societatis, imo iuxta easdem factum esse irreuocabile. Primam partem huius Assertionis probant Aduersarij: quia Candidati Societatis debent, vt dicitur in *Examine cap. 4. §. 1. omnia bona temporalia, quæ habuerint, distribuere, & renunciare*: cum ergo Titius emittens vota deposuerit omnem animum, & cogitationem retinendi Dominij, atque ita præcepto citatæ Constitut. paruerit, manifestè sequitur testamentum factum in seculo à Constitutionibus non inualidari.

Secundam partem probant; quia ingressuri Societatem, vt dicitur in *Constitut. p. 3. c. 1. lit. G. de bonis suis temporalibus pro suo arbitrio statuere possunt, & consequenter etiam mediante Testamento: & ex cap. 4. §. 1. Examinis*, istiusmodi dispositionem semel factam in fauorem cuiuscunque, deinceps reuocare non debent. Ergo Constitutiones Societatis Testamentum factum ante ingressum non solum non reuocant, sed confirmant. Antecedens patet ex locis proximè citatis. Consequentiã probatur, quia qualitas adiuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi *l. in delictis. §. extraneis, de noxal. act.* atqui in allegatis locis qualitas est *Non reuocare*, verbum autem *Disponere*. Ergo ista qualitas debet intelligi secundum tempus verbi, quod est ante ingressum. Ergo secundum Constitutiones Societatis, Titius testamentum ante ingressum factum reuocã-

reuocare non potest. Nec valet respondere, Testamentum sua natura quouis tempore esse reuocabile, quia hîc habemus Constitutionem prohibentem reuocare dispositionem quauis causa factam.

Ad primam partem obiectionis, concedo cō- 61
sequens. nam sine dubio Constitutiones Societatis non inuoluntariè retractabiles. Nec est, quòd Aduersarij sibi fingant, hoc venisse in mentem alicui è Societate, vt illū propterea delirū appellarent. quo. n. iure id Societas faceret cum homine sibi nō subdito? sed nego consequentiā. quia licet verum sit, Candidatum Societatis debere omnia bona temporalia, quæ habuerit, distribuere, & renunciare; tamen falsum est, Titium vi voti sui abieciſſe à se Dominium bonorum suorum, atque ita paruisse præcepto Constitutionum. quia 62
Constitutiones non sunt contentæ quacunque distributione, & renunciatione, sed requirunt aliquid aliud, quod callidè Aduersarij subticuerūt, cognoscatur ex ipso textu, qui sic habet, in Examine c. 4. §. 1. *Quicumque Societatem ingredi volent, antequam in Domo aliqua, vel Collegio eius viuere sub obedientia incipiant, debent omnia bona temporalia, quæ habuerunt, distribuere, & renunciare, ac disponere de ijs quæ ipsis obuenire possent; eaq; distributio primum in res debitas, & obligatorias, si quæ fuerint, si verò tales nulla fuerint, in pia, & sancta opera fiet, iuxta illud, dispersis, dedit pauperibus, & illud Christi, si vis perfectus esse, vende, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus. &*

D

pau-

paulò post. §. immediate sequenti, volens statuere Constitutio, quid fieri debeat, si statim supradicta dispensatio in pauperes non fuerit facta; decernit, vt *Novitius promittat se promptè relicturum omnia, quandocunq; Superior iniunxerit post vnum annum ab ingressu, & Superiore iubente reipsa, inquit, Constitutio relinquere, ac pauperibus dispensare debet, vt Cōsiliū Euangelicum, quod non dicit, da cōsanguineis, sed pauperibus, perfectius sequatur.* Anne vobis videtur Titius paruisse præcepto Constitutionum, dum Testamentum condidit ad fauorem Caij sui Fratris Germani? Apagesis cum ista argumentatione. Et potius ex adductis textibus Constitutionum, collige; si Titius velit parere, vt debet, iisdem, & implere Promissionem, quam initio Novitatus fecit; teneri, quandocunq; Superiores iusserint, reuocare quodcunq; Testamentum in fauorem cuiuscunq; factum, quia est sua natura reuocabile; & debere ex vi suæ promissionis non solùm dispensare in pauperes sua bona temporalia, sed ita dispensare, vt à se omnem fiduciã submoueat eadē vllò tempore recuperãdi, sunt verba Constitutionis in Exam. c. 4. §. 1. in fine, quod non fit per Testamentum sua natura semper reuocabile; si qui ergo è Societate dixerunt (quod non credo) à Constitutionibus inuolidari Testamentum antea factum, non voluerunt aliud, quàm quod diximus; Constitutiones obligare ad disponendum irreuocabiliter, quandocunq; Superiori videbitur ad fauorem pauperum,

Ad

Ad secundam partem obiectionis, qua probant per Constitutiones Titium non posse reuocare Testamentum, Resp. falsum esse, per illud textum *examinis cap. 4. §. 1.* non debere reuocari dispositionem semel factam ad fauorem cuiuscunque, per Testimonium. quia, vt modo ostendi, Constitutiones volunt dispensationem irreuocabilem fieri in sancta, & pia opera, & in fauorem pauperum iuxta Euangelium; vnde potius Testamentum ex Constitutionibus reuocari debet, vt probaui. Deinde in illo §. 1. c. 4. nullatenus reperitur illud verbum *Non reuocare*, Vnde ruit tota argumentatio *de qualitate adiuncta verbo intelligenda secundum tempus verbi*; habetur quidem in eodem §. quod *Candidati Societatis debent sua bona dispensare, a se omnem fiduciam submouendo, eadem vllò tempore recuperandi.* sed ibidem simul docetur, quomodo submoueatur hæc fiducia: nempe *dispensando in pia, & sancta opera, & dando pauperibus iuxta Euangelium, quod non dicit, da consanguineis, sed pauperibus*, & hæc distributio est omnino irreuocabilis, qualis non est Testamentaria facta à Titio ad fauorem Fratris Germani.

XV. Titius vota substantialia Religionis emisit: sed per talia vota, *Bartol. Couarr. Menoch.* & alij docent, confirmari Testamentum factum ante ingressum, non distinguendo inter vota solemnia. Ergo Titius per vota confirmauit Testamentum suum.

Resp. Hos Doctores locutos fuisse secundum *63* *ius commune, iuxta quod solemnia vota habent*

illum effectum, & Bartolo quidem nec venire potuit in mentem distinctio voti Religiosi solemn-
nis, & simplicis: Couarruua verò, & Menochio satis
erat, hunc effectū habere vota solemnia; si, dum
illa scriberent, cogitabant de SOCIETATIS in-
stituto: at si voluerunt etiā vota simplicia Scho-
larium confirmare Testamentum, decepti sunt,
vt supra demonstraui.

Ultima obiectio. Titius emittendo votum
Paupertatis etiam merè simplex purè, & sim-
pliciter sine protestatione reseruandi Domini,
Testamentum ante ingressum factum confirma-
uit possidente bona ipsius hærede Caio. Ergo
vota simplicia Titij non solū non infringunt,
verū etiam confirmant Testamentariam di-
spositionem factam. Consequentia patet. Proba-
tur Antecedens. quia quando votum simplex
Paupertatis emittitur cum intentione abdicandi
Dominium, aliquanto tempore, post conditum
Testamentum, cuius gratia bona ab hærede de-
tinentur; tunc illa intentio literis, vel alio mo-
do significata operatur traditionem, & abdic-
tionem rerum temporalium, & simul facit, vt
hæres licitè sibi mutet titulum possessionis, atque
adeò, vt qui ante detinebat nomine Testatoris,
familiaritatis causâ; suo nomine habere, & ani-
mo Domini possidere incipiat: ac proinde in illis
bonis iam sit hæredi ius quæsitum, quod illi au-
ferri non potest, neque de plenitudine potesta-
tis. Atqui Titius emittendo votum Paupertatis,
emisit illud purè & simpliciter sine protestatio-
ne re-

ne referuandi Dominij, ac cum intentione abdicandi illud à se, aliquanto tempore post conditum Testamentum, quæ intentio probatur ex Epist. ipsius Titij in qua primò scribit, *se non curare vel obolum, neque cupere sua vel semel aspicere, quia Paupertatem vouit.* Secundò, quia precarijs verbis utitur apud Caium hæredem, *ut aliquid amplius præter legatum relictum, Societati largiretur.* ex quibus verbis apparet, Titium existimasse, se iam non habere Dominium, ac ius respectu suorum bonorum, alioqui cur rogasset, si poterat suo iure agere? Tertiò in eadem epistola ostendit Titius *se pœnitere Testamenti facti,* quasi illud retractare ei non liceret. Ergo Titius per votum emissum sine protestatione referuandi Dominij, & cum intentione illud à se abdicandi, fecit suum Testamentum irreuocabile.

Resp. 1. Non fuisse opus Titio vlla protesta- 64
tione referuandi Dominij, quia certi Iuris erat, omne Testamentum esse sua naturâ reuocabile, & Scholares Societatis per vota simplicia non solum non amittere Dominium; sed potius, illud retinere ex Constitutionibus, & declaratione Sedis Apostolicæ, & perpetuâ obseruantia ipsius Societatis. imò manifestum erat, & est, nullum votum simplex Paupertatis habere vim priuandi Dominio, nisi ex Ecclesiæ institutione, ut supra demonstraui. Et Ecclesia non solum non adiunxit hanc efficaciam voto Simplicii Scholarij, sicuti adiunxit voto simplici Coadiutorum formatorum, sed disertè declarauit, illi non inesse.

65 Resp. 2. Dato, & non concesso fuisse opus protestatione; illam non defuisse in emissione votorum Titio. nam in solemnibus formula votorum ita habetur. *Voueo Diuinae Maiestati tuae, Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam perpetuam in SOCIETATE IESV. omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis Constitutiones*, in quibus habetur, ut probauit tot locis adductis, Scholares habere Dominium bonorum suorum abdicandum à se, quandoque Superiores iusserint. ex quibus etiam inferitur, falsum esse, Titium habuisse intentionem ex vi voti abdicare Dominium: cum expressè habuerit actualem intentionem Vouendi iuxta Constitutiones, quæ statuunt, à Scholaribus retineri *Dominium particulare, & actiuum*, ad effectum, ut si opus sit, Societas magis liberè illos dimittat, & ipsi cum minori offensione discedant, habituri omnia sua bona, quorum nunquam Dominium amiserunt. Hæc autem formalis intentio Vouendi iuxta Constitutiones, non compatitur ullam intentionem abdicandi Dominium. Accedit, quòd licet Titius habuisset intentionem abdicandi à se Dominium, vi voti Paupertatis, quod emittebat; tamen hic actus fuisset inefficax. quia nemo potest sua propria voluntate abdicare à se Dominium per actum Vouendi sine adminiculo legis, ut supra probatum est. lex autem nusquam voto simplici Paupertatis Scholarium Societatis adiunxit hanc vim, imò detraxit.

Probationes autem, quæ ducuntur ex epistola à

la à Titio scripta leuissimæ potius coniecturæ sunt, vt valdè coactæ, & nullarum prorsus viriū.

Primò enim, quòd scribat Titius, *se non curare vel obolum, nec cupere sua, vel semel aspicere, quia vovit Paupertatem*, demonstrat his verbis, suū affectum penitus abstractum à cura rerum temporalium, qualis decet Religiosum Societatis, qui licet retineat radicale Dominium bonorum; nullum tamen retinet vsum, nisi dependenter à Superioribus ex illorum hominum numero, qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur; & habent, tanquam non possidentes.

Secundò, Quòd Titius verbis precarijs roget Caium, vt aliquanto plus, quàm legatum fuerat, largiatur Collegio Coloniensi. Primò Resp. me hæc verba precaria non inuenite in epist. Titij; sed esto: vsum sit precarijs verbis; in eo laudanda est Titij modestia, qui cum posset suo iure agere, & repetere omnia sua bona; malebat tamen firmū remanere Testamentum, & solum aliquanto plus, quàm fuerat legatum, habere pro Coloniensi Collegio. Etenim licet Nouitij in ingressu promittant dispensare bona sua in pia, & sancta opera, & pauperibus; tamen, vt dicitur in Exam. cap. 4. §. 3. & part. 3. cap. 1. lit. G. iustas ob causas probandas à duobus vel tribus viris prudentibus, satis fit illi promissioni, dando etiam Cōsanguineis; & ideo Titius à Fratre postulabat, aliquanto plus legato facto, cum intentione, reliquum suū Patrimonium relinquendi Fratri; quod cum Caius inductus quorundam suasionibus denegarit; commertus

est ob hanc ingratitude[m], vt Titius Testamentum reuocauerit suo iure vsus.

68 Esto & illud; putauerit Titius priuato errore, se non posse Testamentum suum reuocare, & inhabilem ad iterum disponendum de bonis suis; nullatenus sequitur Testamentum esse irrevocabile factum, & Titium inhabilem, sicuti si Acolytus, putaret se esse irregularem, eò quòd non solemniter in summo sacro cantasset Epistolam, non propterea esset irregularis.

69 Tertio, quòd Titius scribat, se penitere Testamenti facti. Addens illa verba: *Vtinam id tempore plene intellexissem, non fuisset factum, quoniam animaduerto non potuisse bonam conscientiam fieri; non video quomodo inferant isti, Testamentum prius factum reuocare non licere. Ego ea verba sic interpreto, poenitet me Testamenti facti, quia testamentariam dispositionem non egi, quod SOCIETATIS Constitutiones à suis Candidatis petunt, vt scilicet sua bona remuncient, ac de ijs disponant in pia, & sancta opera, & dent pauperibus iuxta consilium Euangelicum; si hoc intellexissem quando condidi Testamentum, non reliquissem mea consanguineis iuxta dictamen carnis, & sanguinis. Sed quicquid sic de vi harum probationum circa intentionem ipsius Titij, ductarum ab ipsius epistolâ; nullo modo militat contra supra dictas; tum quia hæc intentio in actu Vouendi fuit impossibilis cum aliâ intentione, vt dixi, Vouendi iuxta Constitutiones; nec Titius erat immemor promissionis factæ initio Tyrocinij de distribuendis suis bonis in pia, & sancta opera;*

opera: tam quia priuatus error, & intentio Titij sunt planè inefficacia ad inducendam priuationem *Dominij particularis, & actiui*, vel ad confirmandum Testamentum prius factum, vel ad transmittendum bona Titij in Caium, & inhabilitandum ad nouum condendum Testamentum, ad quæ omnia necessarium est Iuris adiniculum, vt supra probatum est.

Atque ex hæctenus dictis satis apparere arbitror, quam cariosis argumentorum fulcris Doctores quidam (quos fortè minus decebat) sustentare conati sint sua sponte rixentem causam clientis sui Caij, præiudicio SACRÆ ROTÆ ROMANÆ, SED S APOSTOLICÆ LITERÆ, Societatis Constitutionibus, adiunctâ earundem perpetua, & ferè centenariâ Obseruantia tantò ante prædamnatam.

Hortor etiam atque etiam istos Patronos, pro ea, qua debeo Christiana charitate, vt aliquando tandem conscientia suæ consulant, seque expediri curent quamprimum vinculis illis, in quæ se, nulla officij necessitate coacti, sua spontè induerunt: Censuras dico Ecclesiasticas Excommunicationem maiorem, atque inhabilitatem ad quacunque Officia, & Beneficia secularia, & quorumuis Ordinum regularia, eo ipso absque alia declaratione incurrendas, latis ipso iure contra quoscunque, qui SOCIETATIS institutum, Constitutiones, aut Literas GREGORII XII I. supra allatas, aut quemuis earum articulum quouis disputandi, vel etiam veritatis indaganda quesito colore directè, vel indirectè impugna-

re, vel eis contradicere ausi fuerint; & qui notationes, declarationes, glossas, vel Scholia vlla super præmissis facere, vel de ea, nisi quantum verba ipsa sonant, interpretari, aut de ijs disceptare, seu scrupulum cuiquam in iucere, aut in dubium reuocare præsumpserint quoquo modo, & cõtra eos qui glossas, aut interpretationes, siue impressas, siue scriptas ad id pertinentes legere, docere, alijsq; tradere, vendere, vel apud se retinere ausi fuerint. Cùm si quid dubij de iisdem oriri contigerit, ad SEDEM APOSTOLICAM, vel ad Generalem Præpositum Societatis, aut ad eos, quibus id ipse commiserit, referendum sit.

72 Imitentur isti sapientissimos Iudices, qui inspecta æquitate causæ Collegij Coloniensis, & Constitutione GREGORII XIII. quâ iubetur in hoc articulo de retentione Domini, per quoscunque Iudices, & Commissarios non aliter iudicari debere, atque ipsi prudentissimè iudicauerunt; promeriti sunt, vt non solum Collegium Colon. sed vniuersa Societas, cuius Institutum suo suffragio defenderunt, nunquam in suis sanctis sacrificijs, ac precibus vitam, salutem, incolumitatem ipsorum Deo Opt. Max. commendare destituta sit.